

Dosarul nr. 2ra-397/20

Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Rezina (jud. I. Parii)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.A. Danilov, I. Secrieru, I. Cotruță)

DECIZIE

27 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Judecătorii

Svetlana Filincova

Dumitru Mardari

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Ion Donica, reprezentat de avocatul Adrian Lungu,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Donica împotriva lui Ion Donica cu privire la desfacerea căsătoriei și determinarea domiciliului copiilor minori și cererea reconvențională depusă de Ion Donica împotriva Elenei Donica, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Rezina, cu privire la desfacerea căsătoriei și determinarea domiciliului copiilor minori,

împotriva deciziei din 13 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 05 februarie 2018, Elena Donica, reprezentată de avocatul Lilia Trohin, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ion Donica solicitând desfacerea căsătoriei încheiate la 02 decembrie 2005, la Primăria r-nul Rezina, sat. Bușăuca, sub nr.11, stabilirea domiciliului copiilor minori XXXXX și XXXXX, cu mama, suportarea cheltuielilor la eliberarea certificatului de divorț de către pârât.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că a încheiat căsătoria cu pârâtul la data de 02 decembrie 2005, la Primăria r-nul Rezina, sat. Bușăuca, sub nr.11. Au doi copii minori: XXXXX și XXXXX. Din cauza viziunilor diferite a normelor de familie și regulilor sociale, care se bazează menținerea familiei, inevitabil au parvenit neînțelegeri în familie și viața în comun a eșuat. Toate încercările de împăcare au fost epuizate, iar menținerea familiei în acest caz este inoportună.

Totodată, a opinat referitor la determinarea locului de trai al copiilor minori, că ar fi necesar să fie stabilit cu mama, deoarece va putea mai bine să-i îngrijească, să asigure dezvoltarea copiilor minori.

Prin încheierea din 06 februarie 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, a fost atrasă în proces Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Rezina pentru a

depune concluzii în scris referitor la pretenția privind determinarea domiciliului copiilor minori.

La 05 aprilie 2018, Ion Donica a depus cerere reconvențională împotriva Elenei Donica, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Rezina, prin care a solicitat desfacerea căsătoriei încheiate la 02 decembrie 2005, la Primăria r-nul Rezina, sat. Bușăuca, sub nr.11, stabilirea domiciliului copiilor minori XXXXX și XXXXX, cu tata Ion Donica, suportarea cheltuielilor la eliberarea certificatului de divorț de fiecare parte.

În motivarea cererii reconvenționale, reclamantul Ion Donica a invocat că a încheiat căsătoria cu pârâta la data de 02 decembrie 2005, la Primăria r-nul Rezina, sat. Bușăuca, sub nr.11. Au doi copii minori: XXXXX și XXXXX. Mai mult de 3 ani soția este plecată în Franța, lăsându-i copii în grija lui. Deși, au convenit în familie plecarea soției peste hotare pentru o perioadă de 3 luni, pentru a înlocui pe cineva. La scurt timp după plecarea ei, a fost contactat de pârâtă și l-a anunțat că nu va mai locui cu el și că locuiește cu un alt bărbat.

Totodată, a menționat că toate încercările de a păstra familia nu s-au soldat cu succes. Astfel, a ajuns la concluzia că păstrarea în continuare a familiei este inoportună. Mai mult de trei ani nu mai locuiesc împreună și de termen de împăcare nu are nevoie.

Prin hotărârea din 04 ianuarie 2019 a Judecătorei Orhei, sediul Rezina, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Elena Donica; s-a desfăcut căsătoria încheiată la 02 decembrie 2005 între Ion Donica și Elena Donica, înregistrată la primăria Bușăuca, r-nul Rezina, trecută în registrul actelor de stare civilă la nr.11; totodată, la eliberarea adeverinței despre desfacerea căsătoriei s-a dispus încasarea taxei de stat în beneficiul statului de la Ion Donica în mărime de 100 lei și de la Elena Donica în mărime de 100 de lei; s-a determinat domiciliul copilului minor XXXXX, în comun cu mama Elena Donica; s-a admis parțial cererea reconvențională depusă de Ion Donica împotriva Elenei Donica cu privire la desfacerea căsătoriei și determinarea domiciliului copiilor minori; s-a determinat domiciliul copilului minor XXXXX, în comun cu tata Ion Donica.

Prin decizia din 13 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de Ion Donica și s-a menținut hotărârea din 04 ianuarie 2019 a Judecătorei Orhei, sediul Rezina.

La 16 ianuarie 2020, Ion Donica, reprezentat de avocatul Adrian Lungu, a declarat recurs împotriva deciziei din 13 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea deciziei instanței de apel, a hotărârii primei instanțe în partea ce ține de determinarea domiciliului copilului minor XXXXX, cu mama Elena Donica și emiterea în această parte a unei noi hotărâri prin care domiciliul copilului minor XXXXX, să fie stabilit cu tata, Ion Donica.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța a încălcat normele de drept material, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea în temeiul, a încălcat normele de drept procedural, a apreciat arbitrar probelor, care au dus la soluționarea greșită a cauzei.

Contrar prevederilor art. 63 alin.(2), (3) Codul familiei, instanțele ierarhic inferioare nu au luat în considerare atașamentul XXXXX față de fratele său XXXXX, pentru ce și s-a acceptat demersul Direcției Asistenței Sociale și Protecției

Familiei Rezina privind efectuarea evaluării psihologice a ambilor copii și în cadrul acestui raport, copiii și-au exprimat atașamentul unul față de altul și nu doresc să fie separați. De asemenea, a menționat că intimata a mințit instanța de judecată referitor la concubinajul său, precum și specialistul care a întocmit raportul de psihodiagnostic și evaluare a minorei XXXXX. Raportul menționat generează semne de întrebare precum că nici la două luni de la luarea copilului, ultimul ar manifesta un deosebit atașament față de concubinului intimatei. Or, copilul concubinului intimatei a fost crescut de fosta lui soție, fiind decăzut din drepturile părintești. La fel, instanța de judecătorească nu a cerut avizul autorității tutelare teritoriale în raza căreia locuiește intimata.

Copia recursului a fost expediată intimaților la 30 ianuarie 2020, conform scrisorii de însoțire (Vol.II, f.d.43) și a fost recepționată de către Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Rezina la 04 februarie 2020, conform avizului de recepție (Vol.II,f.d.48). Din adresa intimatei Elena Donica plicul a fost restituit instanței cu mențiunea „plecat” (Vol.II, f.d.44-45), iar din adresa avocatului Igor Trofimov-cu mențiunea „nereclamat” (f.d.46-47).

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 13 noiembrie 2019, iar Ion Donica, reprezentat de avocatul Adrian Lungu, a declarat recurs la 16 ianuarie 2020.

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei participanților la proces la 10 decembrie 2019, conform scrisorii de însoțire (Vol.II, f.d.17). Astfel, recursul este declarat în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 11 martie 2020 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecății, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat de Ion Donica, reprezentat de avocatul Adrian Lungu și va menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

În conformitate cu articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Inițial, Colegiul reține că pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecății.

Astfel, instanțele ierarhic inferioare, în cadrul judecării cauzei și conform materialelor cauzei, au constatat că la data de 02 decembrie 2005 Ion Donica a încheiat căsătoria cu Elena Donica, fiind înregistrată căsătoria la Primăria Bușăuca, r-nul Rezina, sub nr. 11 (Vol.I, f.d.12).

La XXXXX s-a născut fiul XXXXX (Vol.I, f.d.13), iar la XXXXX s-a născut fiica XXXXX (Vol.I, f.d.14).

Subsecvent, prin cererea de chemare în judecată depusă la 05 februarie 2018 împotriva lui Ion Donica, Elena Donica, reprezentată de avocatul Lilia Trohin, a solicitat desfacerea căsătoriei încheiate cu Ion Donica, stabilirea domiciliului copiilor minori XXXXX, cu mama, Elena Donica (Vol.I, f.d. 3-4).

La 05 aprilie 2018, Ion Donica a depus cerere reconvențională împotriva Elenei Donica, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Rezina, prin care a solicitat desfacerea căsătoriei încheiate cu Elena Donica, stabilirea domiciliului copiilor minori XXXXX, cu tata, Ion Donica (Vol.I, f.d.94-95).

Prima instanță judecând cauza în fond, prin hotărârea din 04 ianuarie 2019, citând prevederile art. 37 alin.(3), art. 38 alin.(1) lit. b), d), art. 63 alin. (1) Codul familiei, art.3 alin. (1) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Elena Donica și a desfăcut căsătoria încheiată la 02 decembrie 2005 între Ion Donica și Elena Donica; a determinat domiciliul copilului minor XXXXX cu mama, Elena Donica; a admis parțial cererea reconvențională depusă de Ion Donica și a determinat domiciliul copilului minor XXXXX, cu tata Ion Donica (Vol.I, f.d.181-186).

Instanța de apel prin decizia din 13 noiembrie 2019, reținând, în esență, prevederile aplicate de către prima instanță, a constatat netemeinicia cererii de apel depuse de Ion Donica cu menținerea hotărârii din 04 ianuarie 2019 a Judecătorei Orhei, sediul Rezina.

Colegiul învederează că prin cererea de recurs formulată de către Ion Donica, reprezentat de avocatul Adrian Lungu, se distinge dezacordul parțial cu soluțiile adoptate de către instanțele ierarhic inferioare, invocând că hotărârile judecătorești pronunțate urmează a fi casate în partea ce ține de determinarea domiciliului copilului minor XXXXX cu mama, Elena Donica, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri prin care domiciliul copilului minor XXXXX să fie stabilit cu tata Ion Donica.

Prealabil, Colegiul observă că, în motivarea recursului, recurentul a formulat, în esență, critici identice cu cele prezentate în cererea de apel.

Colegiul precizează că recurentul din temeiurile recursului reglementate de art. 432 Cod de procedură civilă, a invocat încălcarea și aplicarea normelor de drept material exprimate prin faptul că instanța judecătorească: b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; c) a interpretat în mod eronat legea, precum și aprecierea arbitrară a probelor.

În contextul temeiurilor de nelegalitate în sensul art. 432 Cod de procedură civilă corelându-le cu criticile aduse deciziei pronunțate în apel, Colegiul constată că nu se infirmă legalitatea deciziei instanței ierarhic inferioare. Dimpotrivă cercetarea în fapt în devoluția apelului a condus la o singură concluzie care a determinat respingerea apelului.

Totodată, motivarea hotărârii presupune că aceasta trebuie să cuprindă în considerentele sale, motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței și au condus la soluția pronunțată, care au legătură directă cu aceasta și care susțin soluția pronunțată. Or, principiul conform căruia hotărârile trebuie să fie motivate, precum și nerespectarea acestui principiu constituie motiv de modificare în virtutea art. 432 Cod de procedură civilă, având în vedere că urmează a fi asigurată o bună administrare a justiției și exercitarea controlului judiciar de către instanța superioară.

Implicit, Colegiul constată că decizia instanței de apel îndeplinește aceste cerințe, întrucât a fost stabilită cu exactitate situația de fapt, astfel încât, coroborată cu probe administrate în cauză și cu principiile și regulile de drept substanțial și procesual, să conducă în mod logic la soluția pronunțată și să permită realizarea controlului judiciar.

În context, Colegiul arată că instanța de apel a verificat legalitatea hotărârii primei instanțe din perspectiva criticilor din cererea de apel în raport cu dispozițiile legale aplicabile speței.

Colegiul reiterează că una din cerințele reclamantei Elena Donica din acțiunea inițială, precum din cererea reconvențională depusă de Ion Donica, se referă la stabilirea domiciliului copiilor minori cu unul din părinți. Or, Elena Donica a pretins stabilirea domiciliului copiilor minori XXXXX, cu mama (f.d.4), iar Ion Donica a solicitat stabilirea domiciliului copiilor minori cu tata, Ion Donica (f.d.95).

Pornind de la faptul că prin actele judecătorești emise de instanțele ierarhic inferioare a fost stabilit domiciliul fiicei minore XXXXX, cu mama, Elena Donica, iar domiciliul fiului minor XXXXX cu tata, Ion Donica, recurentul a pretins prin recursul declarat ca domiciliul fiicei minore să fie stabilit cu tatăl Ion Donica.

Concomitent Colegiul deduce că dezacordul recurentului cu soluția instanțelor ierarhic inferioare vizează doar parțial dispozițiile acestora și anume în partea stabilirii domiciliului copilului minor XXXXX cu mama, Elena Donica. Respectiv, instanța de recurs se va pronunța asupra legalității actelor judecătorești doar în partea contestată.

În susținerea concluziei sale, instanța de recurs învederează că răspunderea pentru creșterea și asigurarea dezvoltării copilului revine în primul rând părinților, aceștia având obligația de a-și exercita drepturile și de a-și îndeplini obligațiile față de copil ținând seama cu prioritate de interesul superior al acestuia.

Adițional, Colegiul relevă că în sensul reglementărilor naționale și internaționale, respectarea și garantarea drepturilor copilului se realizează conform următoarelor principii: -respectarea și promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului; -egalitatea șanselor și nediscriminarea; -responsabilizarea părinților cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești; -primordialitatea responsabilității părinților cu privire la respectarea și garantarea drepturilor copilului; - descentralizarea serviciilor de protecție a copilului, intervenția multisectorială și parteneriatul dintre instituțiile publice și organismele private autorizate; -asigurarea unei îngrijiri individualizate și personalizate pentru fiecare copil; -respectarea demnității copilului;- ascultarea opiniei copilului și luarea în considerare a acesteia, ținând cont de vârsta și de gradul său de maturitate; - asigurarea stabilității și continuității în îngrijirea, creșterea și educarea copilului, ținând cont de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecție;-celeritate în luarea oricărei decizii cu privire la copil; - asigurarea protecției împotriva abuzului, neglijării, exploatării și oricărei forme de violență asupra copilului; - interpretarea fiecărei norme juridice referitoare la drepturile copilului în corelație cu ansamblul reglementărilor din această materie.

Citând cadrul legal pertinent litigiului dedus judecătii, Colegiul evocă prevederile art. 38 alin. (1) Codul familiei, conform cărora la desfacerea căsătoriei, soții pot prezenta instanței judecătorești un acord privind împărțirea bunurilor lor proprietate în devălmășie și plata pensiei de întreținere a copiilor și a unuia dintre soți, indicând mărimea acesteia, precum și privind determinarea părintelui împreună cu care vor locui copiii minori comuni.

În temeiul alineatului (2) al aceluiași articol, în cazul lipsei unui acord între soți prevăzut la alin.(1) sau dacă se va dovedi că acordul lezează drepturile și interesele copiilor minori sau ale unuia dintre soți, instanța judecătorească este obligată: d) să stabilească cu cine dintre părinți vor locui copiii minori după divorț.

Conform art. 3 alin. (1) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, în toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

În virtutea prevederilor art. 52 alin. (1) Codul familiei, copilul are dreptul să comunice cu ambii părinți, cu buneii, frații, surorile și cu celelalte rude.

În sensul art. 53 alin. (1) Codul familiei, copilului i se garantează apărarea drepturilor și intereselor sale legitime.

Conform art. 63 Codul familiei, în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților. Dacă un atare acord lipsește, domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-se cont de interesele și părerea copilului (dacă acesta a atins vârsta de 10 ani). În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.) La determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul

autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.

Art. 64 Codul familiei statuează că părintele care locuiește împreună cu copilul nu are dreptul să împiedice contactul dintre copil și celălalt părinte care locuiește separat, cu excepția cazurilor când comportamentul acestuia din urmă este în detrimentul intereselor copilului sau prezintă pericol pentru starea lui fizică și psihică. Părinții au dreptul să încheie un acord privind exercitarea drepturilor părintești de către părintele care locuiește separat de copil. Litigiile apărute se soluționează de către autoritatea tutelară teritorială, iar decizia acesteia poate fi atacată în instanța judecătorească, care va emite hotărîrea respectivă. Părinții pot, din inițiativă proprie sau la recomandarea autorității tutelare teritoriale, să se adreseze unui mediator pentru soluționarea litigiului. În cazul nerespectării hotărîrii instanței judecătorești, la cererea părintelui care locuiește separat de copil, instanța judecătorească, ținând cont de interesele și opinia copilului, în funcție de vârsta și gradul său de maturitate, poate decide transmiterea copilului către acesta. Părinții care locuiesc separat de copil au dreptul de a primi informațiile ce se referă la copilul lor de la toate instituțiile educative, curative, de asistență socială etc. Comunicarea informației poate fi refuzată dacă comportamentul părintelui prezintă pericol pentru viața și sănătatea copilului. Acest refuz poate fi atacat în instanța judecătorească.

Recurentul cu referire la prevederile art. 63 alin.(2), (3) Codul familiei, a pretins că instanțele ierarhic inferioare nu au luat în considerare atașamentul fraților unul față de altul, precum și că în raportul de psihodiagnostic și evaluare psihologică, frații și-au exprimat atașamentul unul față de altul.

La acest aspect, Colegiul punctează că instanțele ierarhic inferioare prin prisma concluziilor inserate în raportul de psihodiagnostic și evaluare psihologică, întocmit de Asociația Balint din Moldova (f.d.113-121), au stabilit domiciliul minorei XXXXX cu mama, Elena Donica. Or, instanțele de judecată au constatat că copilul minor XXXXX dorește să rămână cu mama sa Elena Donica, având în vederile relatărilor minorei despre activitățile desfășurate împreună cu mama sa și concubinul reclamantei Elena Donica.

Aici Colegiul apreciază ca fiind irelevante aserțiunile recurentului referitor la calitățile morale ale concubinului reclamantei Elena Donica.

De asemenea, instanțele ierarhic inferioare au apreciat afecțiunea puternică a XXXXX față de mama Elena Donica în raport cu tatăl Ion Donica, pornind de la faptul că în discuția cu psihologul, copilul a declarat că tatăl o priva de unele activități copilărești, cum ar fi jocul cu păpușile, deoarece ar fi mare deja.

Concomitent Colegiul notează că instanțele ierarhic inferioare au luat în considerare calitățile pozitive ale tatălui Ion Donica, confirmate prin caracteristicile și înscrisurile de la locul de trai, precum și posibilitățile lui Ion Donica de a educa și întreține fiica minoră, însă având în vedere genul copilului minor, precum și dorința minorei de a crește cu mama, s-a considerat oportun că domiciliul XXXXX să fie stabilit cu mama, Elena Donica.

În această ordine de idei, Colegiul relevă că instanța de apel a reținut că Elena Donica are posibilități de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului minor XXXXX.

Implicit, s-a evidențiat despre contractul de locațiune încheiat între Elena

Donica și Sakkis Chichkoran, prin care ultimul a dat în chirie reclamantei apartamentul situat pe bd. Generalul de Gaulle, 190, 92140 Clamart, constituit din: intrare, bucătărie, sală de sejur, cameră de baie (Vol.I, 39-42).

Cu referire la alegațiile recurentului în ceea ce privește veridicitatea datelor inserate în contractul de locațiune, Colegiul menționează că acestea nu sunt relevante speței, având în vedere obiectul litigiului în examinare.

Prin scrisoarea adresată reclamantei Elena Donica, data cu 09 aprilie 2018, ultima este informată de către Primăria Clamart, Direcția Educație, despre înscrierea pentru anul 2018-2019 la școala Elementaire Mairie a copilului XXXX (Vol.I, f.d.55-56).

La fel, certificatul eliberat de angajator, datat cu 10 noiembrie 2017, atestă că Elena Donica este angajată în cadrul PrestaQualite începând cu data de 01 iulie 2017, fără a se afla pe un termen de încercare sau a fi preavizată (Vol.I, f.d.36-38).

În consecință, Colegiul conchide că instanțele inferioare justificat au determinat domiciliul minorei XXXXX cu mama, Elena Donica, în condițiile în care relațiile formate între ele, atașamentul uneia față de alta, va influența pozitiv dezvoltarea copilului în continuare.

Colegiul reliefă că la stabilirea domiciliului copilului minor cu unul din părinți, precum și în determinarea interesului superior al copilului se ia în considerare: nevoile de dezvoltare fizică, psihologică, de educație și sănătate, de securitate și stabilitate și apartenență la o familie; opinia copilului, în funcție de vârsta și gradul de maturitate; istoricul copilului, având în vedere, în mod special, situațiile de abuz, neglijare, exploatare sau orice altă formă de violență asupra copilului, precum și potențialele situații de risc care pot interveni în viitor; capacitatea părinților sau a persoanelor care urmează să se ocupe de creșterea și îngrijirea copilului de a răspunde nevoilor concrete ale acestuia; menținerea relațiilor personale cu persoanele față de care copilul a dezvoltat relații de atașament.

Conjunctura redată denotă că instanțele ierarhic inferioare au analizat pretențiile din acțiunile înaintate în ceea ce vizează determinarea domiciliului copiilor minori corelându-le cu considerentele esențiale amintite și la determinarea domiciliului fiecărui copil, nu au neglijat interesele și nevoile copiilor minori.

Deși, în partea determinării domiciliului copilului minor XXXXX, hotărârile judecătorești nu au fost contestate, Colegiul arată că domiciliul minorului a fost stabilit cu tatăl, Ion Donica, având în vedere că minorul și-a exprimat cert acordul de a locui cu tatăl.

În altă ordine de idei, Colegiul menționează că stabilirea domiciliului fiicei minore cu mama Elena Donica, nu împiedică pârâtul Ion Donica de a-și exercita drepturile sale în calitate de tată al copilului. Or, copilul are dreptul de a menține relații personale și contacte directe cu părinții, rudele, precum și cu alte persoane față de care copilul a dezvoltat legături de atașament.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa, a accentuat că, dreptul părintelui și al copilului de a se bucura unul de compania celuilalt constituie un element fundamental al vieții de familie și este protejat de art. 8 din Convenție (a se vedea Monory împotriva României și Ungariei, nr. 71099/01, pct. 70, 5 aprilie 2005, Iosub Caras împotriva României, nr. 7198/04, pct. 28-29, 27 iulie 2006).

Curtea a mai statuat că în domeniul sensibil al relațiilor de familie, statul nu numai că are obligația de a se abține de la luarea unor măsuri care ar împiedica exercitarea efectivă a dreptului la respectarea vieții de familie, dar, în funcție de circumstanțele fiecărui caz în parte, ar trebui să întreprindă demersuri pozitive pentru a asigura exercitarea efectivă a acestor drepturi. În acest sens, este important să se stabilească dacă a fost păstrat echilibrul echitabil între interesele concurente în speță – al copilului, al celor doi părinți și al ordinii publice, în cadrul marjei de apreciere acordate statelor în asemenea situații (a se vedea *Maumousseau și Washington*, citată anterior, pct. 62), ținând seama totuși de faptul că trebuie avut în vedere în principal interesul superior al copilului (a se vedea *Gnahoré împotriva Franței*, nr.40031/98, pct.59, CEDO 2000-IX).

Alte argumente invocate de recurent, în susținerea poziției sale, nu pot fi reținute de către instanța de recurs, deoarece se combat cu cele invocate supra și se axează pe circumstanțele care au fost constatate și elucidate pe deplin de instanțele ierarhic inferioare, având la bază cumulul de probe, care au fost administrate și apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

Totodată, Colegiul învederează că instanței de judecată îi revine atributul de a examina fiecare probă în parte și de a proceda la coroborarea întregului material probatoriu administrat în cauza, dat fiind faptul că mijloacele de probă nu au o valoare prestabilită și nu sunt ierarhizate, însă au aceeași putere probatorie. În concluzie, probatoriul administrat în cursul judecării coroborat la circumstanțele speței și normele de drept nu este de natura a invalida constatările instanțelor ierarhic inferioare.

De asemenea, Colegiul reține că în cadrul judecării cauzei, instanța de apel a creat participanților la proces, condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art.6 CEDO.

În circumstanțele de fapt și de drept menționate și având în vedere faptul că instanța de apel, cât și prima instanță, la adoptarea actului de dispoziție judecătorești au aplicat și au interpretat corect normele de drept material și procedural, cu verificarea și aprecierea probelor administrate în conformitate cu art. 130 Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat și va menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. a), alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Ion Donica, reprezentat de avocatul Adrian Lungu.

Se menține din 13 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 04 ianuarie 2019 a Judecătorei Orhei, sediul Rezina, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Donica împotriva lui Ion Donica cu privire la desfacerea căsătoriei și determinarea domiciliului copiilor minori și cererea

reconvențională depusă de Ion Donica împotriva Elenei Donica, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Rezina, cu privire la desfacerea căsătoriei și determinarea domiciliului copiilor minori.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Dumitru Mardari

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Galina Stratulat